

Qüestions territorials

És possible que a Menorca un Pla Territorial Insular aconsegueixi defensar per endavant la qualitat ambiental de l'illa més ben preservada del Mediterrani? N'hi ha hagut prou amb l'atenció detallada, la claredat conceptual i el rigor analític per fer un document excel·lent, i, més difícil encara, aconseguir el consens polític per aprovar una sèrie de mesures dràstiques: substitució d'edificacions, trasllat d'edificabilitats, reserva de litorals, protecció d'espais lliures. Quina serà la resistència d'aquest argument? Aguantarà l'erosió del dia a dia municipal, i les ploraneres excuses dels interessos locals demanant eximir-se de la coherència insular general? Un Pla Insular és una oportunitat d'escala ideal per al planejament territorial (ni gran, ni petit; interdependent; complet). Aquí, més que enllot, la visió integrada resulta de l'articulació simultània de tots els episodis locals, menuts. Aquest Pla és el primer que coneixem que ha fet l'esforç de pujar i baixar des de l'estudi detallat d'urbanitzacions, creixements, objectes incòmodes, hotels equivocats, a les grans opcions mediambientals o les infraestructures. Proposa enèrgiques demolicions, canvis d'emplaçament i reserves intocables. "Serà el seu amor tan bo com el seu rom?", cantava Harry Belafonte a la cantinera de Jamaica. Serà l'actuació, la d'aquest Pla, tan insidiosa i enèrgica com la del seu arquitecte?

A Manresa, les qüestions són unes altres. Territori aïllat al centre geogràfic de Catalunya, frustrat repetidament en les seves pretensions de capitalitat catalana, complex industrial en lluita per la subsistència, espai urbà difícil i

Territorial matters

Is it possible that in Mallorca, an Island Territorial Plan may manage to defend upfront the environmental quality of the Mediterranean's best preserved island? Detailed attention, conceptual clarity and analytical rigour have sufficed to produce an excellent document, and something even more difficult, political consensus to approve a series of drastic measures: substitution of buildings, transfer of buildable areas, reserves along coastlines, protection of free spaces. How strong will this argument prove to be? Will it stand up to day-to-day municipal erosion and the tearful excuses of local interests asking to be excused from the general island coherence? An Island Plan is an opportunity on an ideal scale for territorial planning (neither large nor small; interdependent; complete). Here, more than anywhere, an integrated vision is the result of the simultaneous articulation of all the small-scale, local episodes. This Plan is the first we have known that has made the effort to move up and down from the detailed study of urban developments, growth, awkward objects and ill-conceived hotels, to major environmental options or infrastructures. It proposes emphatic demolitions, changes of location and untouchable reserves. "Will his love be like his rum?" sang Harry Belafonte to his Jamaican barmaid. Will the action, that of this Plan, be as insidious and determined as that of its architect?

In Manresa, the issues are different ones. Can this isolated territory at the geographical centre of Catalonia, repeatedly frustrated in

Cuestiones territoriales

¿Es posible que en Menorca un Plan Territorial Insular consiga defender de antemano la calidad ambiental de la isla mejor preservada del Mediterráneo? Ha bastado con la atención pormenorizada, la claridad conceptual y el rigor analítico para elaborar un excelente documento y, más difícil todavía, conseguir el consenso político para aprobar una serie de medidas drásticas: sustitución de edificaciones, traslado de edificabilidades, reserva de litorales, protección de espacios libres. ¿Cuál será la resistencia de este argumento? ¿Aguantará la erosión del día a día municipal y las excusas lloronas de los intereses locales pidiendo eximirse de la coherencia insular general? Un Plan Insular es una oportunidad de escala ideal para el planeamiento territorial (ni grande, ni pequeño; interdependiente; completo). Aquí, más que en ninguna otra parte, la visión integrada resulta de la articulación simultánea de todos los episodios locales, a pequeña escala. Este Plan es el primero que conocemos que ha hecho el esfuerzo de subir y bajar desde el estudio detallado de urbanizaciones, crecimientos, objetos incómodos, hoteles equivocados, a las grandes opciones medioambientales o las infraestructuras. Propone energéticas demoliciones, cambios de emplazamiento y reservas intocables. "¿Será su amor tan bueno como su ron?", cantaba Harry Belafonte a la cantinera de Jamaica. ¿Será la actuación, la de este Plan, tan insidiosa y enérgica como la de su arquitecto?

En Manresa, las cuestiones son otras. Territorio aislado en el centro geográfico de Cataluña,

malgrat, podrà adobar el seu futur sobre la base d'una nova centralitat? Creixements, eixamples i moderna indústria miren els nous traçats ferroviaris i viaris com l'única garantia de futur. Eixos transversals de tot tipus que han de coincidir aquí. Com combinar aquestes grans obres, que trinxen tant com porten vida, amb la construcció d'una nova imatge territorial i urbana per al segle XXI? Lesforç de mètode del Pla pot ajudar a prendre algunes decisions, perquè per primera vegada contempla el Pla del Bages com un camp de grans oportunitats conjuntes. Els milers d'hectàrees que diu necessitar el Pacte per l'Habitatge tenen aquí, potser, una ocasió preparada. Massa i tot?... Aquest intel·ligent Pla Director Urbanístic, solid entrepà enmig d'un Pla Territorial Parcial per sobre i d'uns Plans d'Ordenació Urbanística Municipal per sota, necessitarà moltes converses perquè es pugui pair amb profit. La paquidèrmica parsimònia amb què s'organitza la planificació territorial catalana, on es multipliquen els nivells de proposta i els nivells de decisió, semblaria pensada per a la ineficiència. I és clar que no n'hi ha prou amb el mètode si no hi ha claredat en l'acció política, i una racionalitat social que superi els oportunistes municipals i les petites vanitats de les institucions.

Manuel de Solà

24.10.07

▲ Personatges al Port de Maó, 1785
Anònim, Museu de Maó.

its pretensions to be a Catalan capital, this industrial complex struggling for subsistence, this difficult and dishevelled urban space, sort out its future on the basis of a new centrality? Growth, extensions and modern industry are looking at the new railway and road layouts as the only guarantee of a future. Transversal highways of all kinds that have to coincide here. How can these major works, that triturate as much as they add life, be combined with constructing a new territorial and urban image for the 21st century? Enforcing the Plan's method may help to take some decisions, because for the first time it contemplates the Pla de Bages region as a field for major joint opportunities. The thousands of hectares that the Housing Agreement says it needs have here, perhaps, a ready opportunity. Too much even?... This intelligent Urban Master Plan, a solid sandwich filling between a Partial Territorial Plan on top and Municipal Urban Zoning Plans underneath, will need many talks to be digested successfully. The pachydermic calm with which Catalan territorial planning is organised, with increasing levels of proposals and decision-making, would seem to be designed for inefficiency. And clearly, method will not suffice if there is no clarity in political action, and a social rationality that overcomes municipal opportunism and the small vanities of the institutions.

Manuel de Solà, 24.10.07
Translated by debbie Smirthwaite

frustrado repetidamente en sus pretensiones de capitalidad catalana, complejo industrial en lucha por la subsistencia, espacio urbano difícil y desarrulado, ¿podrá remendar su futuro sobre la base de una nueva centralidad? Crecimientos, ensanches y moderna industria contemplan los nuevos trazados viarios y ferroviarios como única garantía de futuro. Ejes transversales de todo tipo que deben coincidir aquí. ¿Cómo combinar estas grandes obras, que tritururan tanto como traen vida, con la construcción de una nueva imagen territorial y urbana para el siglo XXI? El esfuerzo de método del Plan puede ayudar a tomar algunas decisiones, porque por primera vez contempla el Pla del Bages como un campo de grandes oportunidades conjuntas. Los miles de hectáreas que dice necesitar el Pacto por la Vivienda tienen aquí, quizás, una ocasión preparada. ¿Incluso demasiado?... Este inteligente Plan Director Urbanístico, sólido bocadillo en medio de un Plan Territorial Parcial por encima y de unos Planes de Ordenación Urbanística Municipal por debajo, necesitará muchas conversaciones para que pueda digerirse con provecho. La paquidérmica parsimonia con que se organiza la planificación territorial catalana, donde se multiplican los niveles de propuesta y los niveles de decisión, parecería pensada para la ineficiencia. Y está claro que no basta con el método si no hay claridad en la acción política, y una racionalidad social que supere los oportunistas municipales y las pequeñas vanidades de las instituciones.

Manuel de Solà, 24.10.07
Traducido por Jordi Palou